

Актуелна епидемиолошка ситуација малих богиња (морбила) у Републици Србији

Укупно су регистрована четири случаја морбила закључно са 13.2.2024. године.

На територији града Београда регистрована су укупно три случаја морбила, који су потврђени у Референтној лабораторији Института за вирусологију, вакцине и серуме „Торлак”. Пријављена је породична епидемија са две оболеле особе на територији града Београда 8.2.2024. године, у којој је оболела једна невакцинисана особа која похађа средњу школу и одрасла особа која је имала податак у медицинској документацији да је прележала болест у дечијем узрасту. Спорадичан случај оболевања потврђен је код невакцинисаног детета које похађа основну школу 12.2.2024. године. Компликација у виду упале плућа била је присутна код једног детета.

Дана 13.2.2024. године потврђене су морбиле у Референтној лабораторији Института за вирусологију, вакцине и серуме „Торлак” код одрасле особе која је вакцинисана једном дозом вакцине, а коју је пријавио Институт за јавно здравље Војводине 12.2.2024. године са територије града Новог Сада.

Од 7.2.2024. године на снази су поштрене мере епидемиолошког надзора над малим богињама на територији Републике Србије у складу са Планом активности за одстрањивање ове болести у земљи (пријава сумње, лабораторијска дијагностика, изолација и лечење оболелих, здравствени надзор, епидемиолошки надзор, вакцинација невакцинисаних и непотпуно вакцинисаних лица, вакцинација осетљивих лица из контакта унутар 72 сата итд.).

Имајући у виду наведене околности, период заразности, сезоност, остварене контакте, мере поштроеног надзора треба спроводити до даљњег, најмање до истека периода двоструке максималне инкубације од последњег регистрованог случаја, а у складу са проценом епидемиолошке ситуације у жаришту епидемије, односно на територији Републике.

Пандемија COVID-19, односно примена медицинских и немедицинских мера превенције, несумњиво је утицала и на кретање других заразних болести, укључујући и мале богиње, на територији Европе. Према подацима СЗО, бележи се пораст броја случајева морбила током 2023. године у односу на 2022. годину за 30 пута. Закључно са октобром 2023. године регистровано је преко 30.000 случајева у 40 од 53 земље Европског региона СЗО, са око 21.000 хоспитализованих и са пет смртних исхода у две земље. Узрасна дистрибуција указује да су два од пет случајева у узрасту од 1 до 4 године живота, односно један од пет међу одраслима старијим од 20 година.

Од почетка године ЕЦДЦ региструје око 1000 случајева у земљама ЕУ, а од почетка прошле године регистровано је 7 смртних исхода, 6 у Румунији (четворо деце испод једне године живота и двоје одраслих) и један смртни исход у Ирској. У периоду 2020-2022. година у Европском региону СЗО обухват са првом дозом ММР вакцине је пао са 96% на 93%, а другом са 92% на 91%, па је тако 1,8 милиона деце остало невакцинисано.

За време трајања пандемије у скоро четвртини земаља света је прекидана или одлагана имунизација ММР вакцином, а у великом броју земаља дошло је до значајног пада обухвата. Током 2020. и 2021. године у Србији су регистроване најниже вредности обухвата ММР вакцином у последњих двадесет година. Обухват овом вакцином у другој години живота у 2020. години износио је 78,1%, а у 2021. години свега 74,8%. Обухват другом дозом, пре уписа у први разред основне школе, у 2021. години износио је 85,8%.

Обухват овом вакцином у другој години живота у 2022. години је био 81,3%, а пре уписа у први разред основне школе 89,5%. Прикупљање података о обухвату ММР вакцином у 2023. години је у току. Циљне вредности обухвата треба да износе 95%, како би се спречила циркулација узрочника у популацији и оболевање.

У последњој епидемији малих богиња у Србији, током 2017. и 2018. године регистровано је око 5800 оболелих, од којих је 93% било невакцинисано, непотпуно вакцинисано или са непознатим вакциналним статусом. Једна трећина оболелих била је хоспитализована због тежине клиничке слике праћене компликацијама. У овој епидемији регистровано је 15 смртних исхода међу којима је било четворо деце млађе од пет година.

Претходне, 2023. године регистровано је 50 случајева морбила у нашој земљи, од којих је већина (94%) била невакцинисана.